

Datum van
inontvangstneming

:

26/05/2017

Zaak C-176/17**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

6 april 2017

Verwijzende rechter:

Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

17 februari 2017

Verzoekende partij:

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej

Verwerende partij:

BESLISSING

van 17 februari 2017

[OMISSIS]

Na de behandeling op 17 februari 2017 in Siemianowice Śląskie [OMISSIS] van het beroep dat was ingesteld door Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej tegen over een verzoek om een prejudiciële beslissing aan het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 VWEU heeft de Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (rechter in eerste aanleg Siemianowice Śląskie, eerste civiele kamer) als volgt beslist.

- I. Aan het Hof van Justitie van de Europese Unie in Luxemburg wordt de volgende rechtsvraag voorgelegd:

Moeten de bepalingen van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 (PB 1993, L 95, blz. 29, zoals gewijzigd) betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, inzonderheid artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, en de bepalingen van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 (PB 2008, L 133, blz. 66, zoals gewijzigd)

inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad, inzonderheid artikel 17, lid 1, en artikel 22, lid 1, aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een vordering, die door een naar behoren ingevulde wissel wordt bekrachtigd, van een handelaar (kredietgever) tegen een consument (kredietnemer) [**Or. 2**] in het kader van een betalingsbevelprocedure zoals bedoeld in de artikelen 485, lid 2, e.v. Kodeks postępowania cywilnego, in samenhang met artikel 41 van de Ustawa o kredycie konsumenckim van 12 mei 2011 (Dz. U. 2014, volgnr. 1497, geconsolideerde tekst met wijzigingen), krachtens welke de nationale rechter de geldigheid van de verbintenis uit de wissel enkel uit oogpunt van de formele vereisten kan toetsen, zonder dat hij kan treden in de onderliggende rechtsverhouding?

- II. De behandeling van de zaak wordt geschorst [artikel 177, lid 1, punt 3¹, Kodeks postępowania cywilnego (wetboek van burgerlijke rechtsvordering; hierna: „kpc”)].

[OMISSIS]

[**Or.3**] De verzoekende partij, Profi Credit Polska S.A., gevestigd te Bielsko-Biała [OMISSIS], heeft deze rechter verzocht om een betalingsbevel tegen de verweerder, ██████████ voor een bedrag van 3268,38 PLN (ongeveer 730 EUR) vermeerderd met de contractuele rente op de grondslag van een wisselbrief.

De verzoekende partij heeft bij de stukken een naar behoren ingevulde en ondertekende wisselbrief ten bedrage van 3268,38 PLN gevoegd. Bovendien heeft hij de opzegging van de kredietovereenkomst overgelegd.

MOTIVERING¹

I. De rechter heeft de volgende feiten vastgesteld:

Verzoekster, Profi Credit Polska S.A., gevestigd te Bielsko-Biała, heeft met verweerder, ██████████ ██████████ op 3 december 2015 een consumentenkredietovereenkomst gesloten [OMISSIS] voor een deze rechter onbekend bedrag.² Het gaat om een standaardovereenkomst waar in het formulier van de overeenkomst de voor de kredietnemer bindende voorwaarde is opgenomen dat hij een wisselbrief moet uitreiken tot zekerheid van de vorderingen van de kredietgever uit de consumentenkredietovereenkomst.³

¹ [OMISSIS]

² [OMISSIS].

³ Bewijs: ambtshalve kennis van de rechter en wissel, blad 6 van het dossier (gedeponeerd bij de kassa van de rechter).

Verweerder heeft verzoekster een ondertekende blanco wissel ter hand gesteld, waarop verzoekster vervolgens, bij uitblijven van betaling van het verschuldigde bedrag door verweerder, het litigieuze bedrag heeft ingevuld.⁴ Verzoekster heeft weliswaar de kredietovereenkomst niet overgelegd, maar op grond van andere procedures die verzoekster bij deze rechter aanhangig heeft gemaakt, is de rechter op de hoogte van de contractuele voorwaarde die de kredietnemer verplicht een wissel te trekken tot zekerheid van de terugbetaling van het geleende bedrag.

De betalingsbevelprocedure is bij ondernemers en banken in Polen een zeer populaire manier om een vordering te innen, met name vorderingen op basis van een wissel. Gewoonlijk wordt aan de dagvaarding enkel de naar behoren ingevulde wisselbrief gehecht, andere documenten ter bevestiging van het bestaan van de onderliggende rechtsverhouding (de consumentenkredietovereenkomst) worden niet overgelegd. [Or.4] [OMISSIS]⁵

II. Toepasselijke bepalingen van nationaal recht:

Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2014, volgnr. 101, geconsolideerde tekst, zoals gewijzigd)

[OMISSIS] [...]

[OMISSIS] Artikel 485 kpc bepaalt:

[...]

2. De rechter vaardigt ook een betalingsbevel uit tegen een persoon die gebonden is aan een [...] naar behoren ingevulde wissel, indien de echtheid en de inhoud van de wissel niet aan twijfel onderhevig zijn.

[...]

[OMISSIS]

Artikel 491 kpc bepaalt:

1. Met het betalingsbevel legt de rechter de verweerder de plicht op de volledige vordering, vermeerderd met de kosten, binnen twee weken vanaf de dag van betekening of kennisgeving van het bevel te voldoen of binnen die termijn de vordering te betwisten. [...]

Artikel 492 kpc bepaalt:

⁴ [OMISSIS]

⁵ [OMISSIS]

1. Het betalingsbevel geldt vanaf het tijdstip van uitvaardiging als zekerheidstitel, die zonder uitvoerbaarheidsformule ten uitvoer kan worden gelegd. [...]

3. Een betalingsbevel dat is uitgevaardigd op basis van een wissel [...] is onverwijld na verstrijken van de termijn voor de voldoening van de vordering uitvoerbaar. Indien het betalingsbevel wordt betwist, kan de rechter op verzoek van de verweerder de tenuitvoerlegging van het bevel opschorten [...].

[Or. 5] Artikel 493 kpc bepaalt:

1. Het verweerschrift wordt neergelegd bij de rechter die het betalingsbevel heeft uitgevaardigd. In het stuk geeft de verweerder aan of hij het bevel in zijn geheel of gedeeltelijk betwist, zet hij zijn middelen uiteen, die hij op straffe van verval naar voren moet brengen voordat hij verschijnt ter terechtzitting voor de behandeling ten gronde, en de feiten en de bewijsmiddelen. [OMISSIS]

- 1) **Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r. (burgerlijk wetboek van 23 april 1964; hierna: „kc”) (Dz. U. 2014, volgnr. 121, geconsolideerde tekst, zoals gewijzigd)**

Artikel 385¹ kc bepaalt:

1. De bedingen van een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, binden de consument niet, indien zijn rechten en verplichtingen worden vormgegeven op een wijze die in strijd is met de goede zeden en een grove schending van zijn belangen vormt (oneerlijke contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bepalingen over de voornaamste prestaties van partijen, waaronder de prijs of de vergoeding, indien deze eenduidig zijn geformuleerd.

2. Indien een beding de consument overeenkomstig lid 1 niet bindt, blijven partijen gebonden door de overeenkomst zonder dat beding.

[OMISSIS]

- 2) **Ustawa prawo wekslowe z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (wet van 28 april 1936 inzake het wisselrecht; hierna: „Prawo wekslowe”) (Dz. U. van 11 mei 1936, zoals gewijzigd)**

Artikel 101 Prawo wekslowe luidt:

Een wisselbrief behelst: 1) de benaming „wisselbrief” opgenomen in de tekst zelf en uitgedrukt in de taal waarin de titel is opgesteld; 2) de onvoorwaardelijke opdracht tot betaling van een bepaalde som; 3) de vervaldag; 4) de plaats waar de betaling moet geschieden; 5) de naam van degene aan wie of aan wiens order de betaling moet worden gedaan; 6) de datum en de plaats waar de wisselbrief is getrokken; 7) de handtekening van degene die de wisselbrief uitgeeft.

- 3) **Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (wet van 12 mei 2011 inzake consumentenkrediet) (Dz. U. 2014, volgnr. 1497, geconsolideerde tekst, zoals gewijzigd)**

[Or. 6] Artikel 41 van deze wet bepaalt:

[OMISSIS] 1. De wissel [...] die een consument ter hand stelt aan een kredietgever met het oog op de voldoening of de zekerstelling van een prestatie uit een consumentenkredietovereenkomst bevat de vermelding „niet aan order” of een soortgelijke uitdrukking.

[OMISSIS] 2. Indien de kredietgever een wissel [...] zonder de vermelding „niet aan order” aanvaardt en deze wissel wordt overgedragen [...] aan een andere persoon, is de kredietgever gehouden de door de consument geleden schade te vergoeden door betaling van de wissel [...].

[OMISSIS] 3. Lid 2 is ook van toepassing indien de wissel of cheque tegen de wil van de kredietgever in het bezit van een andere persoon is geraakt.

III. Toepasselijke bepalingen van Unierecht:

- 1) **Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad (PB 2008, L 133, blz. 66, zoals gewijzigd).**

Artikel 17, lid 1, van deze richtlijn luidt:

Indien de rechten die de kredietgever op grond van de kredietovereenkomst heeft, dan wel de overeenkomst zelf, aan een derde worden overgedragen, kan de consument jegens de nieuwe houder de excepties en verweermiddelen opwerpen die hem jegens de oorspronkelijke kredietgever ter beschikking stonden, met inbegrip van schuldvergelijking, mits deze in de betrokken lidstaat is toegestaan.

Artikel 22, lid 1, van deze richtlijn luidt:

In zoverre deze richtlijn geharmoniseerde bepalingen bevat, mogen de lidstaten geen bepalingen handhaven of invoeren in hun nationale wetgeving die afwijken van die welke in deze richtlijn zijn vastgesteld.

- 2) **Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29, zoals gewijzigd).**

Artikel 3, leden 1 en 2, van deze richtlijn luidt:

1. Een beding in een overeenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, wordt als oneerlijk beschouwd indien het, in strijd met de goede trouw, het

evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van de consument aanzienlijk verstoort.

2. Een beding wordt steeds geacht niet het voorwerp van afzonderlijke onderhandeling te zijn geweest wanneer het, met name in het kader van een toetredingsovereenkomst, van tevoren is opgesteld en de consument dientengevolge geen invloed op de inhoud ervan heeft kunnen hebben.

Artikel 6, lid 1, van deze richtlijn luidt:

De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.

[Or. 7] Artikel 7, lid 1, van deze richtlijn luidt:

De lidstaten zien erop toe dat er in het belang van de consumenten alsmede van de concurrerende verkopers, doeltreffende en geschikte middelen bestaan om een eind te maken aan het gebruik van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen consumenten en verkopers.

IV. Overwegingen met betrekking tot de prejudiciële vraag

Artikel 485 [kpc] bepaalt: [OMISSIS]

2. De rechter vaardigt ook een betalingsbevel uit tegen een persoon die gebonden is aan een [...] naar behoren ingevulde wissel, indien de echtheid en de inhoud van de wissel niet aan twijfel onderhevig zijn. Indien de rechten uit de wissel op de verzoekende partij zijn overgegaan [...], wordt het betalingsbevel enkel uitgevaardigd als de documenten ter onderbouwing van de vordering worden overgelegd, tenzij de overgang van deze rechten op de verzoekende partij rechtstreeks uit de wissel volgt [...].

[OMISSIS]⁶

De betalingsbevelprocedure is gegrond [OMISSIS] op de veronderstelling dat de feitelijke grondslag van de vordering van de verzoekende partij volledig bewezen wordt door de in artikel 485 kpc genoemde en aan de dagvaarding gehechte documenten, waaronder de wissel.⁷ [OMISSIS]⁸ Beslissend voor de uitvaardiging

⁶ [OMISSIS]

⁷ Zie de beslissing van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken; hierna: „SN”) van 28 juli 1993 in zaak III CZP 99/93 (alle beslissingen van de SN worden openbaar gemaakt op de website www.sn.gov.pl).

⁸ [OMISSIS]

van een betalingsbevel is derhalve enkel de beoordeling of de wissel rechtmatig is getrokken volgens de voorwaarden in artikel 1 e.v. en artikel 101 Prawo wekslowe. De rechtspraak en de doctrine onderstrepen daarbij dat de formele geldigheid van een wissel in de betalingsbevelprocedure op basis van een wissel door de rechter ambtshalve wordt onderzocht **[Or. 8]** omdat deze wordt gezien als fundamentele grond voor de uitvaardiging van een betalingsbevel (eerste fase van de betalingsbevelprocedure).⁹ [OMISSIS] Daarbij moet worden onderstreept dat de criteria voor weigering van een betalingsbevel uitsluitend besloten liggen in de begrippen die in artikel 485, lid 2, kpc zijn omschreven en die betrekking hebben op een „naar behoren ingevulde wissel, indien de echtheid en de inhoud van de wissel niet aan twijfel onderhevig zijn”. Deze bepaling wordt algemeen zo opgevat dat op de rechter de verplichting rust om een betalingsbevel uit te vaardigen op basis van een naar behoren ingevulde wisselbrief, maar hij niet kan treden in de daaraan ten grondslag liggende rechtsverhouding.

De vereenvoudigde wijze van inning van vorderingen in het kader van de betalingsbevelprocedure biedt de verzoekende partij dus de gelegenheid het bewijsmateriaal tot een absoluut minimum te beperken (de wisselbrief) zonder dat de daadwerkelijke grondslagen van de vordering (bijvoorbeeld een consumentenkredietovereenkomst) bewezen hoeven te worden.¹⁰

Pas in de zogenoemde tweede fase van de procedure, die wordt ingeleid door de betwisting van het betalingsbevel, kan de wisselschuldenaar verweermiddelen aanvoeren met betrekking tot zowel de verplichting uit de wissel als de onderliggende rechtsverhouding, bijvoorbeeld een consumentenkredietovereenkomst.¹¹ Overeenkomstig artikel 493, lid [1], kpc moet het verweerschrift worden neergelegd bij de rechter die het betalingsbevel heeft uitgevaardigd. [OMISSIS]

[OMISSIS]¹² [OMISSIS] **[Or. 9]**

Een onherroepelijk betalingsbevel geniet gezag van gewijsde (artikel 353² kpc in samenhang met artikel 494, lid 2, kpc). Een aanvullend voorrecht van de schuldeiser (ondernemer) is dat het betalingsbevel vanaf het tijdstip van uitvaardiging geldt als zekerheidstitel, die zonder uitvoerbaarheidsformule ten uitvoer kan worden gelegd (artikel 492, lid 1, kpc).¹³

⁹ [OMISSIS]

¹⁰ Zie arresten SN van 11 februari 2015 (I CSK 133/14), 8 mei 2014 (V CSK 376/13) en 25 april 2013 (V CSK 233/12).

¹¹ Zie beschikking SN van 14 april 2014 (II CSK 291/13).

¹² Dz. U. 2014, volgnr. 1025, geconsolideerde tekst.

¹³ De bepalingen over de betalingsbevelprocedure zijn tevens beoordeeld op hun verenigbaarheid met de Poolse grondwet, zij het in beperkte omvang en niet vanuit oogpunt van de verenigbaarheid met artikel 76 van de grondwet, waarin de standaarden voor de bescherming

De Uniewetgever heeft zowel in richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad¹⁴ als in richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29, zoals gewijzigd)¹⁵ gemeenschappelijke doelstellingen gegeven, namelijk een goede werking van de Uniemarkt en een hoog en gelijkwaardig niveau van consumentenbescherming.

De bovengenoemde doelstellingen zijn verwezenlijkt in onder meer de artikelen 5 en 10 van richtlijn 2008/48. De daarin neergelegde informatieverplichtingen, die de ondernemer moet nakomen, zijn belangrijk voor de informatiestand van de consument (van wie wordt vermoed dat de zwakkere partij is)¹⁶, want zij bieden hem de mogelijkheid zijn juridische en economische verhouding tot de kredietgever in te schatten en tevens om op die grondslag te beslissen of hij wil ingaan op de door de kredietgever van tevoren geformuleerde contractvoorwaarden¹⁷. Een vergelijkbaar vermoeden kan worden gezien in artikel 3 van richtlijn 93/13.

[Or. 10] In zijn rechtspraak heeft het Hof van Justitie zich meermaals gebogen over de kwestie hoe de voorwaarden in de artikelen 3, 6 en 7 van richtlijn 93/13, en ook in artikel 22 van richtlijn 2008/48 verwezenlijkt kunnen worden. In twee zaken heeft het Hof van Justitie zich ook uitgesproken over een kwestie die betrekking had op een vergelijkbaar feitencomplex en ook betalingsbevelen tot voorwerp had.¹⁸

In deze arresten heeft het Hof zich gebogen over bepalingen van nationaal recht krachtens welke de rechter die kennisneemt van het verzoek om een

van de consument zijn neergelegd. De Trybunał Konstytucyjny (grondwettelijk hof) heeft in 2006, bij de toetsing van artikel 493, lid 3, kpc (over verrekening) echter een algemene beoordeling van de betalingsbevelprocedure gegeven en daarbij vastgesteld dat deze procedure het beginsel van de procedurele rechtvaardigheid niet schendt en „[...] ertoe strekt een eenvormige procedure te scheppen voor een snelle inning van vorderingen uit een document met een hoge graad van betrouwbaarheid. De tweede fase moet een buitensporige duur van de betalingsbevelprocedure verhinderen doordat de processuele verweermiddelen van de verweerder en de mogelijkheid om het verzoek te wijzigen, worden beperkt” (motivering van arrest SK 55/04 van de Trybunał Konstytucyjny van 9 januari 2006).

¹⁴ Hierna: „richtlijn 2008/48”.

¹⁵ Hierna: „richtlijn 93/13”.

¹⁶ Arresten van het Hof van Justitie van 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punt 39; 14 maart 2013, ██████████ C-415/11, EU:C:2013:164, punt 44; 21 april 2016, ██████████ C-377/14, EU:C:2016:283, punten 63-64, en 4 juni 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, punt 22.

¹⁷ Arrest van het Hof van Justitie van 26 februari 2015, ██████████ C-143/13, EU:C:2015:127, punt 74.

¹⁸ Arresten van het Hof van Justitie van 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, en 18 februari 2016, Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98.

betalingsbevel, niet bevoegd is om ambtshalve te toetsen of een beding in de overeenkomst oneerlijk is, hoewel hij over alle daarvoor vereiste juridische en feitelijke gegevens beschikte. De feitelijke omstandigheden in deze twee zaken stemden in zoverre overeen dat de nationale rechter op de hoogte was van de omstandigheden van de sluiting van de overeenkomsten en over documenten in verband met deze overeenkomsten (consumentenkredieten) beschikte.¹⁹

In de onderhavige zaak liggen de feiten echter anders, zodat volgens de rechter twijfels zijn gerezen en uitlegging van het Hof van Justitie vereist is.

Een ondernemer die een betalingsbevel tegen een schuldenaar wenst, moet een naar behoren ingevulde wisselbrief neerleggen. Zoals bekend is de wisselverbintenis abstract van aard en staat zij dus los van de rechtsgrond (de zogenoemde causa), die de economische grond voor de trekking van de wissel vormt. [OMISSIS]²⁰ De wissel verliest zijn abstracte karakter niet enkel daardoor dat hij niet in omloop wordt gebracht, wat ook door de rechtspraak wordt bevestigd.²¹

Vanuit dit oogpunt hoeft de bezitter van een wisselbrief niet aan te tonen dat er een economische grond voor de wisselverbintenis bestaat of zelfs maar dat deze grond bestaan heeft. Een wisselschuldeiser die zijn vordering wil innen, hoeft enkel de wisselbrief over te leggen waarop hij zich beroept en aan te tonen dat hij de wisselnemer is.²² Dat betekent vervolgens dat het economisch verkeer er in het geheel niet van op de hoogte hoeft te zijn of [Or. 11] de ondernemer zijn verplichtingen uit de bepalingen over de bescherming van de rechten van de consument is nagekomen of niet.

De kredietovereenkomst tussen partijen valt binnen de werkingssfeer van richtlijn 2008/48. De Ustawa o kredycie konsumenckim van 11 mei 2011 (Dz. U. 2014, volgnr. 1497, geconsolideerde versie, zoals gewijzigd) behelst bepalingen ter omzetting van richtlijn 2008/48 in het nationale recht.

Artikel 485, lid 2, kpc moet daarom worden gelezen in samenhang met de regeling in deze laatste wet, met name met artikel 41 daarvan. Deze bepaling regelt namelijk de toelaatbaarheid van een zekerheid voor de vorderingen van een ondernemer door middel van een door de consument getrokken wissel. In richtlijn 2008/48 wordt de wissel echter niet uitdrukkelijk genoemd. Wel wordt in artikel 17, lid 1, gewag gemaakt van de situatie waarin de rechten die de kredietgever op grond van de kredietovereenkomst heeft, dan wel de

¹⁹ Arresten van het Hof van Justitie van 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punten 29-30, en 18 februari 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punten 14-19.

²⁰ [OMISSIS]

²¹ Bijvoorbeeld arrest II CSK 296/11 van de SN van 18 januari 2012.

²² Zie arresten SN van 18 januari 2012 (II CSK 296/11) en 11 februari 2015 (I CSK 133/14).

overeenkomst zelf, aan een derde worden overgedragen. In dat geval kan de consument jegens de nieuwe houder de excepties en verweermiddelen opwerpen die hem jegens de oorspronkelijke kredietgever ter beschikking stonden, met inbegrip van schuldvergelijking, mits deze in de betrokken lidstaat is toegestaan.

Deze bepaling (artikel 17, lid 1) suggereert dat de consument middelen van welke aard dan ook die voortvloeien uit de consumentenkredietovereenkomst tussen hem en de rechtsopvolger van de kredietgever zonder beperkingen geldend kan maken. Als we het houden bij deze uitlegging van artikel 17, kan worden geconcludeerd dat artikel 41 van de Ustawa o kredycie konsumenckim voldoet aan de in dit voorschrift neergelegde standaarden. Het probleem is echter dat in de Poolse versie van artikel 17 van richtlijn 2008/48 sprake is van overdracht van „prawa kredytodawcy wynikające z umowy o kredyt lub sama umowa” (de rechten van de kredietgever die voortvloeien uit de kredietovereenkomst dan wel van de overeenkomst zelf). Deze formulering kan weliswaar ruim worden uitgelegd, inzonderheid wat betreft „de rechten die de kredietgever op grond van de kredietovereenkomst heeft”, maar volgens de rechter moet bij de uitlegging van artikel 17 van richtlijn 2008/48 bovenal in aanmerking worden genomen dat de wetgever van de Unie uitsluitend aanknoopt bij de onderliggende rechtsverhouding en zoals bekend behoort de wisselverbintenis daar niet toe. Artikel 17 zou derhalve niet de rechten uit een wissel omvatten.²³

Als echter wordt aangenomen dat artikel 17 van richtlijn 2008/48 aldus moet worden uitgelegd dat de consument onbeperkt de mogelijkheid wordt geboden middelen op te werpen **[Or. 12]** die aan de ten grondslag liggende rechtsverhouding zijn ontleend, zonder er rekening mee te houden op welke rechtsgronden de ondernemer zijn vordering baseert (waaronder de wissel), dan zou de situatie van de consument door die bepaling in het geheel niet beter worden. De consument kan namelijk, als trekker van de wissel en hoofdschuldenaar, zolang de wissel niet door de schuldeiser is geëndosseerd, middelen ontleend aan de onderliggende rechtsverhouding opwerpen, ongeacht het bovengenoemde artikel 17 van richtlijn 2008/48.²⁴ In dat geval zou deze bepaling, die betrekking heeft op het ruim opgevatte recht van de consument om middelen aan de onderliggende rechtsverhouding te ontleen, enkel praktische betekenis hebben voor orderbrieven of geëndosseerde wisselbrieven. Deze gedachte lag ook aan de basis van artikel 41 van de Ustawa o kredycie konsumenckim.²⁵ De kwestie van de abstracte aard van de wisselverbintenis

²³ Een wissel is al ongeldig indien de betaling in de wisselbrief wordt verbonden aan de voorwaarde of afhankelijk wordt gesteld van het bestaan van een rechtsgrond (causa) tussen de wisseltrekker en de wisselnemer. A. Szpunar, „Weksel własny”, *Rejent* 6, 1993, blz. 15.

²⁴ Arrest SN van 4 juni 2003 (I CKN 434/01) en arrest Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi (bestuursrechter in eerste aanleg Łódź) van 6 november 2014 (I ACa 646/14).

²⁵ Commentatoren benadrukken dat deze bepaling ertoe strekt de consument te beschermen tegen het verlies van de hem toekomende rechten ingeval hij wisselverbintenissen op zich neemt (T. Czech, *Kredyt konsumencki. Komentarz*, Warschau, 2012, blz. 411).

(waarachter zich de onderliggende rechtsverhouding verbergt) is echter nog steeds niet opgelost. Deze kwestie wordt door het schild van de betalingsbevelprocedure doeltreffend afgeschermd, tenminste tot de inleiding van de tweede fase (neerleggen van een verweerschrift door de consument). [OMISSIS]²⁶ [OMISSIS]²⁷

De onderhavige zaak onderscheidt zich dus van de eerdere zaken die in de jaren 2012 en 2016 bij het Hof aanhangig waren doordat de Spaanse nationale rechters in deze zaken twijfels konden hebben over de inhoud van de consumentenovereenkomsten (onderliggende rechtsverhoudingen), aangezien ze over deze documenten beschikten. In de onderhavige zaak moet de rechter weliswaar ook de rechtsverhouding beoordelen, maar uitsluitend uit het oogpunt van het wisselrecht en deze beoordeling heeft enkel betrekking op de wisselverbinding. De onderliggende rechtsverhouding (consumentenkrediet) blijft in de onderhavige zaak krachtens het geldende recht namelijk geheel op de achtergrond. De rechter heeft dus geen bewijsmateriaal op grond waarvan hij eraan zou kunnen twijfelen of de informatieverplichtingen van de consument zijn nagekomen (artikelen 5 en 10 van richtlijn 2008/48), of de overeenkomst oneerlijke bedingen bevat (artikel 3 van richtlijn 93/13) en dergelijke. Met andere woorden, op de rechter **[Or. 13]** rust de verplichting de rechtsverhouding tussen de partijen te beoordelen, maar enkel voor zover zij binnen de sfeer van de wisselverhouding valt. Van wezenlijk belang is dat deze toetsing uitputtend is, want naar Pools recht is omvat zij de opheldering van twijfels over de inhoud van de wissel.

De twijfels van de rechter in de onderhavige zaak bouwen dus op elkaar voort. Bovenal moet de rechter bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van de uitvaardiging van een betalingsbevel volgens artikel 485, lid 2, kpc, toetsen of de grondslag voor de uitvaardiging (van het betalingsbevel) gegeven is, en dus of de wissel in het consumentenverkeer uit het oogpunt van de vereisten van richtlijn 2008/48, met name de artikelen 17 en 22, lid 1, en van richtlijn 93/13, met name artikel 3, lid 1, in samenhang met artikel 6, lid 1, toelaatbaar is. Daarnaast moeten twijfels worden weggenomen over de vraag of de betalingsbevelprocedure op basis van een wissel het de consument niet onmogelijk of uiterst moeilijk maakt zijn rechten ontleend aan het stelsel van consumentenbescherming (waaronder het recht van de Europese Unie) geldend te maken.²⁸ Belemmeringen voor de consument zouden enerzijds kunnen voortkomen uit de rechter onbekend gebleven aspecten van de rechtsverhouding tussen de consument en de ondernemer/kredietgever en anderzijds uit het afwentelen op de consument van de gehele bewijslast van de omstandigheden die worden genoemd in de Ustawa o

²⁶ [OMISSIS]

²⁷ [OMISSIS]

²⁸ Arrest Hof van Justitie van 21 april 2016, ██████████ ██████████ ██████████ C-377/14, EU:C:2016:283, punt 50.

kredyctie konsumenckim en in artikel 385¹ kc, dus de bepalingen waarbij de voorschriften van de genoemde richtlijnen zijn omgezet.

De gecumuleerde twijfels van de rechter en de daaruit voortvloeiende noodzaak het Hof van Justitie te verzoeken om een uitlegging van de bepalingen van de richtlijnen 2008/48 en 93/13 zijn het gevolg ervan dat de praktische betekenis van de wissel pas naar boven komt in verband met de uitvaardiging van een betalingsbevel, dat wil zeggen door de mogelijkheid de in de wissel vastgestelde vorderingen door middel van de betalingsbevelprocedure van artikel 485, lid 2, kpc e.v. te innen. Derhalve vormen de wissel en de betalingsbevelprocedure een functionele normatieve eenheid, die in de praktijk van de kredietverlening aan consumenten graag wordt gebruikt. Daarom zijn de twijfels van de rechter over de uitlegging van de richtlijn onlosmakelijk verbonden met artikel 485, lid 2, kpc e.v. en met artikel 41 van de Ustawa o kredycie konsumenckim.

Het Hof heeft al in een groot aantal zaken waarin het bepalingen van nationaal recht heeft getoetst in het licht van de artikelen 6 en 7 van richtlijn 93/13 verklaard dat de bevoegdheid van nationale rechters om te toetsen of sprake is van oneerlijke contractvoorwaarden, niet mag worden beperkt. Daarbij heeft het onder meer het criterium aangelegd van de noodzaak over alle gegevens feitelijk en rechtens te beschikken om te kunnen toetsen [**Or. 14**] of een overeenkomst oneerlijk is.²⁹ In de onderhavige zaak beschikt de rechter niet over een uitgebreide kennis van de omstandigheden waaronder de overeenkomst is gesloten en van de overeenkomst zelf, zodat de rechter niet weet of bijvoorbeeld de informatieverplichtingen in de artikelen 5 en 10 van richtlijn 2008/48 zijn nagekomen en of het evenwicht in de consumentenkredietovereenkomst in het licht van de inhoud van artikel 3 van richtlijn 93/13 (de tegenhanger van artikel 385¹ kc) niet aanzienlijk verstoord is. De rechter kent weliswaar de onderliggende rechtsverhouding, maar kan bij zijn onderzoek niet buiten deze formele band treden. Daardoor komt echter de gehele last van het inroepen van de oneerlijke bedingen in de overeenkomst en de niet-nakoming van de informatieverplichtingen door de ondernemer bij de consument te berusten. Naar het oordeel van de rechter moet daarin een interventie in de regeling van de artikelen 3 en 6 van richtlijn 93/13 en ook van een groot aantal voorschriften van richtlijn 2008/48 worden gezien.

Doordat de wetgever in artikel 485, lid 2, kpc en artikel 486 kpc uitdrukkelijk vermeldt dat een grondslag voor de uitvaardiging van een betalingsbevel moet worden gegeven (overlegging van de wissel bij de dagvaarding) en tegelijkertijd de bevoegdheid van de rechter inperkt om te toetsen of aan de formele voorwaarden van de wisselbrief is voldaan, worden wezenlijke twijfels gewekt of deze bepalingen geschikt zijn om de voorschriften van de genoemde richtlijnen te vervullen.

²⁹ Arresten Hof van Justitie van 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punt 57; 18 februari 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punten 14-19, en 4 juni 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350, punt 32.

Naar het oordeel van de rechter is dus een uitlegging vereist van richtlijn 2008/48, met name artikel 17, lid 1, en artikel 22, lid 1, in het licht van overwegingen 9 en 10 van die richtlijn, en van artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 met betrekking tot de vraag of deze bepalingen niet in de weg staan aan het stellen van zekerheid voor vorderingen uit een consumentenkredietovereenkomst (die wordt beheerst door richtlijn 2008/48) door middel van een wissel in de zin van artikel 41, lid 1, van de Ustawa o kredycie konsumenckim, en aan de in artikel 484¹ kpc e.v. geregelde betalingsbevelprocedure.

Gelet op het voorgaande is het volgens de rechter noodzakelijk dat de bovengenoemde bepalingen van de richtlijnen 93/13 en 2008/48 in de aangegeven omvang (of ruimer, voor zover het Hof zulks dienstig acht) worden uitgelegd om de procedure in de onderhavige zaak voort te kunnen zetten en de zaak op een passende manier te beslechten.

Aan de hand van de uitlegging door het Hof zal de rechter in de onderhavige zaak de geldigheid van de wissel in het licht van artikel 58 kc (met de voorwaarden voor de ongeldigheid van rechtshandelingen) kunnen beoordelen; bovendien kan daardoor licht worden geworpen op de vraag of de bepalingen over de betalingsbevelprocedure op basis van een wissel, waarbij de rechter enkel bevoegd is de wisselbrief te onderzoeken en de gehele bewijslast voor de oneerlijkheid van de bedingen van de overeenkomst of **[Or. 15]** de niet-nakoming van de informatieverplichtingen door de ondernemer op de consument komt te rusten, geen schending vormen van artikel 22, lid 1, van richtlijn 2008/48 en de artikelen 6 en 7, lid 1, van richtlijn 93/13, zodat de rechter deze buiten toepassing kan stellen.

[OMISSIS]